

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17.05.2016r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Leszek Matuszewski (spr)

Sędziowie: SSO Bożena Ziółkowska

SSO Piotr Gerke

Protokolant: po. staż. A. S.

Przy udziale prokuratora Anny Idziniak

po rozpoznaniu w dniu 17.05.2016r. sprawy **R. B. (1), A. B. (1), L. B. (1), H. B. (1), B. A., M. J., J. B., A. B. (2), M. B. (1), D. B. (1), M. A., W. B., M. B. (2), R. B. (2), M. B. (3), R. B. (3), J. G. (1), P. J., J. G. (2), H. B. (2) i I. K.** oskarżonych z art. 286§ 1 i 3kk, na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela posiłkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 30.04.2016r., sygn. akt VIIIK 792/14

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Piotr Gerke Leszek Matuszewski Bożena Ziółkowska

UZASADNIENIE

Oskarżeni M. A., B. A., H. B. (3), R. B. (1), H. B. (1), L. B. (1), M. B. (1), D. B. (1), M. B. (3), A. B. (1), W. B., R. B. (3), R. B. (2), A. B. (2), M. B. (2), J. B., J. G. (1), J. G. (2), P. J., M. J., I. K. stanęli pod bliźniaczymi zarzutami dokonania przestępstw z art. 286 § 3 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. polegających na tym, że w każdym przypadku w ustalonym czasie mieszczącym się w okresie od kwietnia 2005 r. do stycznia 2010 r. w P. w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z D. W., prowadząc działalność gospodarczą i korzystając jednocześnie ze stworzonej przez D. W. możliwości fikcyjnego zatrudnienia w firmie „K. (...)” z siedzibą w P. i zgłoszenia z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych, wprowadzili pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w błąd co do istnienia innej niż działalność gospodarcza podstawy naliczania i poboru składek na fundusz pracy i fundusz ubezpieczeń społecznych, czym doprowadzili ich do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Skarbu Państwa, będącego skutkiem zaniechania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych naliczania i poboru wyżej wskazanych składek należnych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w każdym przypadku w ustalonej łącznej kwocie mieszczącej się w przedziale od 14.786, 55 złotych do 31.586,60 złotych, co stanowi wypadki mniejszej wagi.

Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2015 roku, sygn.. akt VIII K 792/14 ustalając, że wszyscy ci oskarżeni dopuścili się zarzucanego im czynu popełnionego w sposób opisany w części wstępnej wyroku i przyjmując, że działali wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 286 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, na podstawie art. 66 § 1 kk oraz art. 67 § 1 kk warunkowo umorzył wobec nich postępowanie karne na okres 1 roku próby.

Na podstawie art. 67 § 3 kk orzekł wobec części oskarżonych obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez ZUS w terminie 11 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku i tak;

- od oskarżonego H. B. (3) przez zapłatę kwoty 28.891,84 złotych
- od oskarżonego J. G. (2) przez zapłatę kwoty 6.246,16 złotych,
- od oskarżonej I. K. przez zapłatę kwoty 6.246,16 (sześć tysięcy dwieście czterdzieści sześć 16/100) złotych.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się oskarżyciel posiłkowy, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie, w jakim wobec oskarżonych R. B. (1), A. B. (1), L. B. (1), H. B. (1), B. A., M. J., J. B., A. B. (2), M. B. (4), D. B. (2), M. A., W. B., M. B. (5), R. B. (2), M. B. (3), R. B. (3), J. G. (1), P. J. Sąd I instancji nie orzekł w ogóle obowiązku naprawienia szkody.

Skarżący zarzucił orzeczeniu:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 67 §3 k.k. poprzez niezobowiązanie sprawcy do naprawienia szkody w sytuacji, gdy sąd warunkowo umorzył wobec niego postępowanie karne - w odniesieniu do oskarżonych R. B. (1), A. B. (1), L. B. (1), H. B. (1), B. A., M. J., J. B., A. B. (2), R. B. (2), M. B. (3), R. B. (3), J. G. (1), P. J..
2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a zwłaszcza na jakiej podstawie Sąd I instancji przyjął ograniczenie obowiązku naprawienia szkody w stosunku do kwot podanych przez pokrzywdzony ZUS - w odniesieniu do oskarżonych H. B. (3), J. G. (2), I. K..
3. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 424 § 1 pkt 1 kodeks postępowania karnego poprzez niewyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku – w oparciu o jakie dowody Sąd I Instancji ograniczył obowiązek naprawienia szkody wobec oskarżonych i dlaczego nie uznał dowodów przedłożonych przez pokrzywdzony ZUS

W konkluzji apelacji wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku we wskazanych częściach i nałożenie na oskarżonych obowiązku naprawienia szkody w wysokościach wskazanych przez oskarżyciela posiłkowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w celu ponownego rozpoznania, ewentualnie zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Oskarżona M. B. (3) złożyła odpowiedź na apelację, wnosząc o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

W toku postępowania odwoławczego Sąd uzyskał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w O. szczegółowe informacje dotyczące tego wobec których z oskarżonych zostały wydane tak zwane decyzje abolicyjne. Na rozprawie w dniu został przeprowadzony dowód z tych dokumentów. Żadna ze stron postępowania nie kwestionowała uzyskanych w ten sposób informacji, Sąd odwoławczy z urzędu nie znalazł podstaw aby poddać pod wątpliwość ich zgodności z rzeczywistym stanem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego ZUS I Oddział w P. okazała się niezasadna.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego nie zaskarżył wydanych wobec wszystkich oskarżonych decyzji o warunkowym umorzeniu postępowania. W sprawie nie wystąpiły okoliczności z art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k. zobowiązujące do rozstrzygnięcia sprawy poza granicami skargi odwoławczej, przeto z chwilą wyrokowania przez Sąd Okręgowy wzmiankowane decyzje należało uznać za ostateczne. Przedmiotem rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym stała się kwestia stosowania wobec wszystkich oskarżonych środków probacyjnych z art. 67 § 3 k.k.

Sąd Okręgowy nie podziela poglądu prawnego wyrażonego w apelacji, że wywołująca skutki prawne decyzja administracyjna ZUS o umorzeniu należności wydana na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012, poz.1551), nie tamuje roszczeń o naprawienie szkody, o ile jej przyczyną było przestępstwo, w szczególności przypisane oskarżonym przestępstwo oszustwa. Ustawodawca nie zróżnicował sytuacji prawnej dłużników w zależności od przyczyn zalegania ze składkami i tym samym otworzył drogę do umorzeń nawet w tych przypadkach, kiedy przyczyną zalegania ze składkami były oszustwa co do podstaw świadczenia składek, a przynajmniej ich świadczenia w określonej wysokości. Skoro tak, to umorzenie zaległych składek ma z cywilnego punktu widzenia ten sam skutek, jak przedawnienie zobowiązania dłużnika. Wystąpienie tego rodzaju okoliczności wyklucza dopuszczalność nakładania zobowiązań odszkodowawczych w procesie karnym. Nie ma w prawie karnym materialnym przepisu, który pozwalałby na redefiniowanie natury zobowiązań o charakterze cywilnym. Nie ma prawnej możliwości nakładania na oskarżonego obowiązku odszkodowawczego, jeżeli czynem zabronionym nie wyrządzono szkody, jeżeli szkoda została wyrządzona, ale uprzednio doszło do jej likwidacji, bądź też do likwidacji nie doszło, jednakowoż z przyczyn prawnych szkoda nie może być już dochodzona (przedawnienie roszczeń czy też umorzenie długu).

Powyższy pogląd jest tożsamy z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27.03.2015r wydanym w sprawie o sygnaturze IVKa 50/15.

Na pełną akceptację zasługuje również przywołany w uzasadnieniu apelacji pogląd wyrażony w uzasadnieniu wskazanego powyżej wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, że sama możliwość skorzystania z umorzeń na podstawie tzw. ustawy abolicyjnej nie stanowi przeszkody do nakładania w procesie karnym obowiązku naprawienia szkody.

Skarżący powołując się na to stanowisko nie zauważa, że oskarżeni co do których nie został nałożony w zaskarżonym wyroku obowiązek naprawienia szkody, nie tylko złożyli stosowne wnioski o skorzystanie wobec nich z dobrodziejstwa umorzenia zaległości ale zostały już wobec nich wydane pozytywne decyzje abolicyjne. Jak wynika z odpowiedzi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wszyscy ci oskarżeni bądź już wykonali nałożone na nich obowiązki, jak na przykład oskarżeni; R. B. (1), H. B. (1), M. B. (1), D. B. (1), M. B. (3), A. B. (1), W. B., J. G. (1), P. J. bądź prawidłowo je wykonują, jak na przykład oskarżeni M. J., R. B. (3), L. B. (1).

Zupełnie niezrozumiałe jest stanowisko apelującego, że Sąd Rejonowy nie wyjaśnił wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a zwłaszcza nie wskazał na jakiej podstawie przyjął ograniczenie obowiązku naprawienia szkody w stosunku do oskarżonych H. B. (3), J. G. (2) czy I. K.. W akcie oskarżenia H. B. (3) zarzucono, że skutkiem jego oszukańczych zabiegów, nie zostały naliczone i pobrane na rzecz Skarbu Państwa należności w łącznej kwocie 28.891,84 zł. W punkcie 4 zaskarżonego wyroku właśnie w tej wysokości został na niego nałożony obowiązek naprawienia szkody. Oskarżyciel posiłkowy stawiając tego rodzaju zarzut Sądowi I instancji nawet nie pokusił się w swojej apelacji o wskazanie jaka kwota powinna zostać od tego oskarżonego, zgodnie z art. 67§ 3 kk zasądzona.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na stronach 12 i 13 w sposób wręcz bardzo szczegółowy wyjaśnia dlaczego wobec J. G. (2) i I. K. ograniczył wysokość obowiązku naprawienia szkody. Wprost Sąd ten podkreślił, że nie zawarcie przez tych oskarżonych umów z ZUS w zakresie spłaty zadłużenia powstałego od dnia 1.03.2009r w odniesieniu do szkody wyrządzonej w tym okresie, skutkowało nałożeniem na nich, zgodnie z art.. 67§ 3kk stosownego obowiązku. Sąd Rejonowy powołał się również na regulację zawartą w art. 415§ 5 kpk (w brzmieniu obowiązującym w czasie orzekania), która zdaniem tego Sądu wyklucza orzekanie w trybie art. 67§ 3kk obowiązku naprawienia szkody w odniesieniu do należności co do których oskarżeni zawarli z ZUS umowy o rozłożenie ich płatności na raty i je realizują. Skarżący w swojej apelacji nawet nie podjął próby podważenia tego stanowiska.

Z tych wszystkich względów należy uznać, że żaden z zarzutów zawartych w apelacji nie zasługuje na uwzględnienie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy:

1. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok,

2. kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

SSO Piotr Gerke SSO Leszek Matuszewski SSO Bożena Ziółkowska